

Поради практичного психолога батькам щодо розвитку пізнавальної сфери дитини

Увага

1. У кожне заняття включайте вправи, ігри на розвиток уваги, широко представлені в літературі для педагогів і батьків.

2. Включайте в заняття завдання, що потребують тривалого зосередження: намалювати місто, побудувати складний міст, прослухати і переказати казку тощо.

3. Частіше пропонуйте дітям, особливо з низьким показником розвитку уваги, вправи: у газеті, у старій книзі на одній зі сторінок закреслювати олівцем усі букви «а», намагаючись не пропускати їх (завдання поступово можна ускладнити, попросивши дитину закреслити всі букви «а», обвести у кружечок усі букви «к», підкреслити всі букви «о»).

4. Використовуйте дидактичні ігри з чітко вираженими правилами.

5. Регулярно включайте дітей у виконання завдань за попередньо розробленим планом дій: можна виконувати будівлі з конструкторів, малюнки, орнаменти, аплікації, вироби, форму яких ви задаєте словесно або за допомогою схеми.

6. Тренуйте дітей у переказі розповідей, казок за схематичним планом, складеним вами.

7. Пропонуйте дітям: повторювати слова, цифри, речення, сказані вами; незакінчені фрази, які потрібно закінчити; запитання, на які необхідно відповісти, заохочуючи тих дітей, хто намагається частіше відповідати на них.

8. Учть порівнювати, аналізувати зразок і результати своєї або чужої роботи, знаходити і виправляти помилки.

9. На уроках у школі від дітей буде потрібно швидке переключення уваги з одного виду діяльності на інший. Цю властивість уваги можна формувати за допомогою рухових вправ. Дитина повинна починати, виконувати й закінчувати свої дії за командою дорослого, швидко переходячи від одного виду рухів до іншого: стрибати, зупинятися, крокувати тощо.

10. Періодичне переключення з одного виду роботи на інший, багатогранна структура заняття, активна пізнавальна діяльність, формування операцій контролю і самоконтролю — такий підхід зробить заняття цікавим для дітей, що саме по собі сприятиме організації їхньої уваги.

Пам'ять

1. Пояснюючи дітям новий матеріал і повторюючи пройдений, сполучіть словесне пояснення з наочністю або із зображенням тих предметів або явищ, про які йдеться, використовуйте малюнки, таблиці, схеми (особливо для дітей із доброю зоровою пам'яттю).
2. До дітей з недостатньо добре розвинутою слуховою пам'яттю необхідний індивідуальний підхід: опора не тільки на слух, а й на інші органи почуттів (зір, нюх, дотик).
3. Для поліпшення процесу пам'яті виховуйте в дітей прийоми осмисленого запам'ятовування і пригадування, уміння: аналізувати, виділяти у предметах зв'язки, ознаки, порівнювати предмети та явища між собою, знаходити в них подібності й відмінності; здійснювати узагальнення, поєднувати різні предмети за якимись загальними ознаками; класифікувати предмети та явища на основі узагальнення; встановлювати значеннєві зв'язки між пропонованими об'єктами для завчання й навколишніми предметами.
4. Включайте ігри і вправи для розвитку пам'яті в кожне заняття.

Мислення

Розумовий процес складається з низки операцій. Найпоширеніші з них — аналіз, синтез, аналогія, порівняння, узагальнення, класифікація. Найчастіше більшість із них не усвідомлюються. Тому для того, щоб дитина активно володіла розумовими операціями, їх треба виділити, довести до рівня усвідомлення і спеціально навчити.

1. Включайте в заняття завдання на: порівняння пари предметів або явищ — знаходження подібності й відмінностей між ними; класифікацію, узагальнення різних предметів за загальними ознаками; знаходження «зайвого» слова або зображення, не пов'язаного загальною ознакою з іншими; складання цілого з частин (розрізні картинки); послідовне розкладання картинок і складання розповіді за ними; усвідомлення закономірностей (розглянути орнамент, візерунок, продовжити його); завдання на кмітливість, логічні міркування тощо.
2. Заняття з малювання, ліплення, виготовлення різних виробів повинні не тільки включати копіювання зразка і відпрацьовування окремих графічних навичок, а й розвивати вміння планомірно досліджувати предмети, фантазувати, уявляти.
3. Розширюйте кругозір дітей, їхні основні уявлення про природні, соціальні явища, нагромаджуйте в дітей знання і враження, обговорюючи з ними прочитані книжки, аналізуючи поведінку людей.
4. З метою розвитку мовлення: після читання вголос казок, розповідей, просіть дітей переказати почуте, відповісти на запитання, поставити свої; розвивайте в дітей уміння будувати розповідь за картинкою, за планом, за темою; допомагайте дітям будувати висновки, міркування, робити умовиводи; учіть дітей доводити свою думку, виражати

її. На занятті має звучати не монолог вихователя, а діалог із дитиною або групою дітей.

Дрібна моторика

Розвиток дрібної моторики перебуває у тісному зв'язку з розвитком мовлення й мислення дитини. Тому бажано щодня робити якісь вправи: катати по черзі кожним пальцем камінчики, дрібні намистинки, кульки; розминати пальцями пластилін; стискати й розтискати кулачки, при цьому можна уявляти, начебто кулачок — пуп'янок квітки (уранці він прокинувся й розкрився, а ввечері заснув — закрився, сховався); робити м'які кулачки, які можна легко розтиснути й у які дорослий може просунути свої пальці, і міцні, які не розтиснеш; двома пальцями руки (вказівним і середнім) «ходити» по столі: спочатку повільно, начебто хтось крадеться, а потім швидко, начебто бігти (вправа проводиться спочатку правою, а потім лівою рукою); показувати окремо тільки один палець — указівний, потім два — указівний і середній, далі три, чотири і п'ять, показувати тільки один великий палець окремо; тарабанити всіма пальцями обох рук по столі; махати в повітрі тільки пальцями; кистями рук робити «ліхтарики»; плескати в долоні тихо й голосно в різному темпі; збирати всі пальчики в пучку; нанизувати великі гудзики, намистини, кульки на нитку; намотувати тонкий дріт у кольоровій обмотці на котушку, на власний палець; зв'язувати вузли на товстій мотузці, шнурівці; застібати гудзики, гачки, блискавки, кнопки, замочки, закручувати кришки, заводити механічні іграшки ключиком. Корисні такі види діяльності, як образотворча, конструктивна.

Правила батьківської поведінки в організації навчання дитини

1. Сприяйте дитячій автономності (самостійності). Чим більше ви вимагаєте її (самостійності) в усіх сферах повсякденного життя, тим більше зможе ваша дитина працювати з почуттям відповідальності в шкільній сфері. Автономне (самостійне) навчання є тією ціллю, в напрямку якої ви маєте працювати, тому що самостійність є найважливішим елементом ефективного і тривалого процесу навчання. Хваліть свою дитину за самостійні дії, наприклад, за самостійне розпізнавання помилок.

2. Якщо ваша дитина потребує допомоги, спонукайте її до того, щоб вона сама знайшла шляхи розв'язання. Допоможіть їй завдяки підказкам, таким як, наприклад, вказівка на довідники, знаходження правил, відгадування ребусів та інше, що може привести до шляхів розв'язання. Не спонукайте свою дитину тільки до одного шляху розв'язання.

3. Дайте своїй дитині можливість перенести знання зі школи на домашній рівень і таким чином практично їх засвоїти.

4. Визнайте здобутки дитини. Надавайте перевагу похвалі (заохоченню), а не докорам. Похвалою та заохоченням Ви досягнете чогось набагато легше та краще, ніж ниттям, нагадуваннями і іншими покараннями.

5. При похвалі звертайте увагу на те, щоб не обмежувати її критикою («Дев'ять, звичайно, чудово, але без двох дурних помилок це могло бути б дванадцять»). Будьте

обережними в обходженні із заохоченнями (винагородами) як визнанням здобутку (ефективності).

6. Не ставте перед своєю дитиною завищені вимоги. Не робіть їх строгішими ніж вимоги вчителів, наприклад, вимагаєте виконання додаткових завдань.

7. Будьте зразком у поведінці. Вимагайте від своєї дитини не більше, ніж від себе самого. Дитина, яка, наприклад, бачить своїх батьків, які читають, швидше й сама читатиме, ніж дитина, батьки якої часто сидять перед телевізором.

8. Говоріть, по можливості, якомога позитивніше про школу, вчителів та предмети. Вашій дитині досить того, що вона бореться зі своїми власними упередженими думками.

Поради батькам щодо запобігання шкільній дезадаптації

1. Формуйте позитивне ставлення до школи.

2. Виявляйте інтерес до шкільних справ та успіхів дитини.

3. Формуйте адекватну самооцінку.

4. Не перевантажуйте дитину надмірними заняттями, чергуйте їх з грою, не ставте до дитини завищених вимог.

5. Навчайте етичних норм спілкування з однолітками та дорослими.

6. Привчайте самостійно долати труднощі, які під силу подолати 6-річній дитині.

7. Сприяйте підвищенню самооцінки дитини, частіше хваліть її, але так, щоб вона знала за що.

8. Пам'ятайте, що кожна людина має право на помилку.

9. Частіше згадуйте себе у дошкільному віці.

10. Уникайте змагань і видів робіт, що враховують швидкість.

11. Не порівнюйте дитину з іншими дітьми, особливо якщо вона є менш успішною, ніж інші діти.

12. Частіше використовуйте тілесний контакт, вправи на релаксацію.

13. Демонструйте зразки впевненої поведінки, будьте в усьому прикладом дитині.

14. Не принижуйте дитину.

15. Любіть дитину безумовною любов'ю, приймайте її такою, якою вона є.

Сварити чи не сварити дитину?

1. Перед тим, як сварити дитину дайте відповідь на запитання: «Для чого?». Тобто що ви хочете з цього покарання?
2. Покарання не повинне шкодити здоров'ю (фізичному, психічному).
3. Якщо є сумніви, карати чи ні, краще не карайте. Ніякої профілактики.
4. Терміни давнини. Краще не карати взагалі, ніж карати із запізненням (дитина не може встановити зв'язок між негативною поведінкою і покаранням). Повернення до минулого призводить до регресу, затримки духовного розвитку.
5. Покараний – пробачений. Має бути збережений емоційний контакт із дитиною. Покарання – завершення негативного етапу життя. Сторінку перегорнуто, життя починається спочатку.
6. Покарання не повинно принижувати гідність дитини.
7. Покарання повинно бути адекватним. За один раз – одне покарання, а не «салат» покарань з різних учинків.
8. Дитина не повинна боятися покарань. А усвідомлювати, що покарання – неприємне, небажане.
9. Бажано, щоб дитина брала участь у виборі покарання. Це підвищує її значущість у власних очах, дає певну волю й відповідальність за власне життя.
10. Покарання – надзвичайний захід. Використовується у випадках, коли інші способи викорінення небажаної поведінки не дали результату.

Джерело:

<http://www.school153.edu.kh.ua>